

SVETA ceciliјa

1–2 Časopis za sakralnu glazbu

God. XI, Zagreb, 2021. – Broj 1-2

ISSN 1330-2531 UDK 783

Prvi broj tiskan 1877.

SVOJOM ĆETE SE POSTOJANOŠĆU SPASITI (LK 21, 18-19)

Premda smo još uvijek pod pritiskom sveopće pandemije i svega što ona nosi sa sobom, naš list za sakralnu glazbu *Sveta Cecilija* i u ovakvim okolnostima izlazi pravovremeno, s mnoštvom zanimljivih članaka za svakoga onoga komu je na srcu crkvena glazba i sve što je s njom povezano. Od srca zahvaljujemo svima koji surađuju šaljući nam članke, priloge i druge radeve kao i skladbe za glazbeni prilog. Čitatelj će moći pročitati teme iz raznih područja kao npr.: *Crkveni glazbenik i njegov instrument – Zračnice, traktura i mijeh*, o poznatim pokojnim hrvatskim glazbenicima (Mato Lešćan i Josip Magdić), o sv. Elizabeti od Presvetoga Trojstva i njezinoj muzikalnosti, o poznatom molitveniku iz susjedne Slovenije pod naslovom *Cerkveni molitvenih*, zatim o najstarijim orguljama u Sloveniji i graditelju Francu Goršiču, o Janku Barleu, o zvonima župe Sv. Nikole u Brod Moravicama i druge zanimljivosti.

U ozračju pandemije i nedavnih potresa koji su zahvatili Zagreb i širu okolicu, pa poslije i Banovinu, mnoge aktivnosti zaustavljene su kako na društvenom tako i na crkvenom području. Naši župni i katedralni zborovi nisu se okupili više od godine dana. Na crkvenim slavlјima pjevaju manje grupe pjevača zbog bojazni da se preko aerosola pjevanjem može pospješiti širenje virusa. Sve je to u redu i opreza nikada dosta, ali prevelik strah i zabrinutost teško je opravdati sa stajališta vjere i svega što ona uključuje, a to je ponajprije Božja zaštita koju vjernik stalno zaziva kad jest i kad nije u životnoj ili nekoj drugoj opasnosti, npr. bole-

sti i slično. Mi ne želimo Gospodina i njegovu dobrotu iskušavati, ali želimo imati pouzdanje upravo u njegovu brigu za sve ljude, a posebno za one koji ga iskreno zazivaju, mole, hvale i svoj život njemu posvećuju. Kad se ide u crkvu, na euharistijsko slavlje, nije kao da idemo u kafić popiti kavu. Božji narod okupljen oko svete euharistije molitvom slavi i hvali Gospodina, pjeva mu iz duboke vjere i vapi za milošću i u toj situaciji ništa ga ne može ugroziti, pa ni virus. Tu se doista postavlja pitanje vjerujemo li u moć molitve ili ne vjerujemo. U najtežim ljudskim nesrećama, u što ponajprije pripadaju ratovi, zatim razne elementarne nepogode, teške bolesti i slično, čovjek vjernik vasio je i skrušeno molio Boga da ga zaštiti i spasi. Često se mogu čuti iskustva ljudi koji su prošli ratne strahote ili preboleli smrtne bolesti i druge nevolje da ih je jedino molitva Svevišnjemu izbavila od smrtne pogibelji. Vjernik mora vjerovati da Gospodin bdije nad ljudskom povijesnu i usmjerava ju po svojoj providnosti. Premda je ljudski strah opravdan i prirodan, vjera u Boga mora ga nadvladati i postojanost u tome će nas spasiti, kako kaže i evanđelist Luka: »Ni vlas vam s glave neće propasti. Svojom ćete se postojanošću spasiti« (Lk 21, 18-19). Dodajmo k tomu poznatu Isusovu rečenicu koju su zapisali evanđelisti: »Zaista, kažem vam, ako imadnete vjere koliko je zrno goruščino te reknete ovoj gori: ‘Premjesti se odavde onamo!’, premjestit će se i ništa vam neće biti nemoguće.« (Mt 17, 20). U velikim krizama i nevoljama koje poguardaju čovječanstvo tijekom njegove povi-

jesti vjera u Gospodina i njegovu providnost oduvijek je bila na velikom ispitu i taj ispit ili je položen ili nije. Ako preveliki strah zavlada ljudima, lako se može narušiti povjerenje u Boga pa se sve pretvara u očaj ili čak nevjeru. Analitičari će sigurno proučiti i ovo naše vrijeme i poнаšanje opće Crkve kao i mjesnih Crkava u vrijeme pandemije koronavirusa i nisam siguran da će sud biti u svemu pozitivan; dapače, ima bojazni da smo u nekim trenutcima pokazali veliku nevjeru. Kršćani, katolici ne bi trebali biti fanatični u vjeri, ali u prvom redu trebali bi biti teisti i zagovarati stalnu prisutnost Gospodina koji svojom providnošću upravlja svim događajima na ovoj zemlji, a nikako ne deisti prema kojima Bog postoji, stvoritelj je svijeta, ali on više ne utječe na povijest i događaje u svijetu. Takav filozofsko-teološki svjetonazor može biti vrlo opasan za djelatnu i životvornu vjeru, a mogu se, nažalost, zamijetiti neki elementi toga i u današnjem životu naše Crkve.

Čvrsto smo uvjereni da mnogi naši crkveni pjevači pripadaju u istinske vjernike koji s dubokim uvjerenjem i vjerom daruju svoje vrijeme, svoj glas i napor pjevajući Gospodnju pjesmu i uzdižući liturgijski čin u svečanu i zanosnu molitvu. Uvjereni smo da će se nakon ove pandemije opet neustrašivo okupiti u svojim župnim zajednicama i ponovno s puno radosti i vjere slaviti Gospodina. Bio sam svjedok mnogih okupljanja bilo za vrijeme papinih posjeta hrvatskoj Crkvi ili drugih velikih crkvenih događanja i uvjeroj sam se u pouzdanost i nepokolebljivost crkvenih pjevača koji su nesebično žrtvovali svoje vrijeme i svoj trud bez imalo neodlučnosti i nezainteresiranošt. Jedina im je želja bila da što bolje i savršenije uvježbaju zadani glazbeni program kako bi dostojanstveno i iz duboke vjere slavili Gospodina svojom pjesmom i glasom koji u takvim situacijama doista postaje *fides ex auditu* i koji oplemenjuje

i uzdiže vjeru u našega Gospodina Isusa Krista. Činili su to samo iz dubokih vjerskih motiva, ne tražeći nikakvo priznanje i tomu slično. Tu se onda doživi pravi narod Božji koji je u nekim povijesnim situacijama bio autentični, a katkada i jedini nositelj istinske vjere vođene snagom Duha Svetoga koji zalijeva suha srca svojom milošću i vida rane ranjenima.

Strah od pjevanja koji nam se servira zbog tobože jačega širenja aerosola jest jedna dimenzija pjevanja, a druga je da je pjevanje korisno i za zdravlje. Dobro je, a vjerujemo i korisno spomenuti jedno istraživanje u Njemačkoj. Njemački znanstvenici sa Sveučilišta u Frankfurtu utvrdili su da je pjevanje zdravo i da jača imunološki sustav, a svoje tvrdnje potkrjepljuju rezultatima krvnih pretraga provedenih na članovima amaterskoga zbora. Članovi zbora dali su krv na analizu prije i poslije pjevanja Mozartova *Requiema*. Za vrijeme pjevanja razina imunoglobulina A i kortizola bila je povišena. Drugi uzorak krvi uzet je nakon tjedan dana. Crkvenomu zboru tada nije bilo dopušteno pjevati, ali su članovi zboru slušali snimku *Requiema*. Rezultati su pokazali da kontrolirana razina u krvi nije bila iznad normale kao u prvom testu. Znanstvenici su utvrdili kako se tijekom pjevanja pojačalo i pozitivno raspoloženje sudionika. Profesor Hans Günther Bastian s Instituta za glazbeno obrazovanje zaključuje da »glazbene aktivnosti pozitivno djeluju ne samo na fiziološke čimbenike, nego i na autonomni živčani sustav«.

Neka nas Gospodin što prije osloboди ovoga straha pandemije kako bi mogao krenuti normalan, svagdanji život i da crkve diljem naše domovine opet odjekuju skladnim i lijepim pjevanjem u čast Gospodinu. *Qui cantat, bis orat* – Tko pjeva, dvostruko moli (sv. Augustin).

Miroslav Martinjak

Sadržaj

1 Uvodnik

3 Članci

Izv. prof. mr. art. Ruža s. Domagoja Ljubičić

Janko Barlè i njegov doprinos obnovi crkvene glazbe u časopisu Sv. Ceciliјa 1914. – 1940.

doc. art. Milan Hibšer

Crkveni glazbenik i njegov instrument - Zračnice, traktura i mijeh (8)

Marko Đurakić

Pedalni pozitiv – najrjeđi tip orgulja na području sjeverne Hrvatske

Franc Križnar

Crkveni molitvenik

Br. Jakov od Kriza

Sv. El izabeta od Presvetoga Trojstva – ulazak u tišinu

dr. sc. Karmen Delač-Petković

Zapis o zvonima u Spomenici župe sv. Nikole u Brod Moravicama

dr. sc. Ivana Senjan

Mato Leščan

red. prof. dr.sc. Mario Perestegi

U sjećanje na hrvatskoga skladatelja Josipa Magdića (1937. – 2020.)

Darko Breitenfeld, Vesna Lecher-Švarc, Darko Kristović, Ankica Akrap, Ruth Švarc, Marin Vitas

Skladatelji i otrovanja

59 Iz glazbenog života biskupija

Ruža s. Domagoja Ljubičić (urednica)

Zagreb, Požega

61 GLAZBENI PRILOG